3 ـ رەتكى ورتالىقتىڭ شينجياڭ قىزمەتى جونىندەگى اڭگىمە ٴماجىلىسىنىڭ رۋحىن ۇيرەنەيىك، دايەكتىلەندىرەيىك
جاڭا داۋىردەگى جۇڭگوشا سوتسياليستىك شينجياڭ قۇرۋعا قۇلشىنايىق

ٴار ۇلت حالقىنىڭ تاماشا تۇرمىسى ”زورلىقپەن ەگىلەككە سالدى“ دەگەن وسەك ـ اياڭىنىڭ كۇلىن كوككە ۇشىرادى

—— رايونىمىزداعى كوپتەگەن جەرلەر ”ەگىلەك تاماشا تۇرمىس جاراتادى“ اتىندا جەلىلەس اڭگىمە ٴماجىلىسى اشتى

☐ انار بولات / شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى جاۋ شييا

11 ـ ايدىڭ 27 ـ، 28 ـ، 29 ـ كۇندەرى باينعولين موڭعول اۆتونوميالى وبلىسى، تارباعاتاي ايماعى، التاي ايماعى، قاراماي قالاسى، قاشقار داشۋەسى، شينجياڭ مەديتسينا داشۋەسى ىركەس ـ ىركەس ”ەگىلەك تاماشا تۇرمىس جاراتادى“ اتىندا جەلىلەس اڭگىمە ٴماجىلىسىن اشتى. اڭگىمە ماجىلىستە امەريكاداعى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەر ويدان قۇراستىرعان شينجياڭدا ايتىلمىش ”زورلىقپەن ەگىلەككە سالۋ“ ٴومىر ٴسۇرىپ وتىر دەگەن وسەك ـ اياڭعا قاراتا كوپشىلىك قاتتى كەكتەنەتىندىكتەرىن جانە جازعىراتىندىقتارىن ٴبىلدىرىپ ٴارى فاكت ارقىلى تويتارىس بەردى.

”شينجياڭدا ٴار ۇلت حالقى ەگىلەكپەن جۇمىستانۋ ۇقىعىنان تەڭ يگىلىكتەنىپ وتىر. امەريكاداعى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەردىڭ ’زورلىقپەن ەگىلەككە سالدى‘ دەگەن وسەك ـ اياڭى اقيقاتقا اۋىر قايشى كەلگەن، اقيقاتتى اياققا تاپتاعان پاسىق قىلىق. مەن شينجياڭنىڭ ٴتول تۋماسى رەتىندە، ٴسوزسىز، كەۋدە كەرىپ شىعىپ، ساندىراقتارىن ايپارادا اشىپ تاستايمىن!“. باينعولين وبلىسى اۋىل شارۋاشىلىعىن، اۋىل ـ قىستاقتى ماشينالاندىرۋ، دامىتۋ ورتالىعىنىڭ ينجەنەرى ادىل ٴالىپ بىلاي دەدى: قىزمەتكە قاتىناسىپ، اۋىل شارۋاشىلىق ٴىلىم ـ تەحنيكا قىزمەتكەرى بولعانىنان بەرى، مەن ۇنەمى اتىز اراسىندا، ەگىس باسىندا ٴجۇرىپ اعا بۋىنداردان ۇيرەندىم، قىزمەتتەستەرىممەن بىرگە جوبالاپ جاساعان قالدىق جارعاقتاردى جيىپ الاتىن اينالمالى تۇتىكتى ماشينا ەگىس اتىزدارىنداعى قالدىق جارعاقتاردى جيىپ الۋ مولشەرىن ٴونىمدى جوعارىلاتتى. وسىناۋ جىلداردا مەن ٴبىلىمىم مەن ماڭدايتەرىم ارقىلى نەگىزگى ساتىدا اۋىل شارۋاشىلىعىن دامىتۋعا قىزمەت ەتىپ، قاجىرلىلىقپەن كۇرەس جۇرگىزۋ بارىسىندا جاستىق كوكتەممدى گۇلدەي جايناتىپ، ٴوز قۇنىمدى ۇزدىكسىز ايگىلەدىم.

كۇرەس جۇرگىزۋ بولماسا، جاستىق كوكتەمنىڭ ٴسانى بولماس، تاماشا بولاشاق ەگىلەكپەن جاراتىلادى. التاي ايماقتىق جاستار وداعى كوميتەتى پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسىنىڭ مۇشەسى، وداق كوميتەتىنىڭ ورىنباسار شۋجيى گۇلبارحان سىماعۇل: ”ٴىس جۇزىندە، شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقى، اسىرەسە، ٴار ۇلت جاستارى تۇگەلدەي بەلسەنە ەگىلەك ەتىپ، جۇمىستانىپ، شارۋاشىلىق قۇرىپ كىرىستەرىن ارتتىرىپ، ومىردەگى ارماندارىن جۇزەگە اسىرۋدا“، ـ دەدى.

التاي ايماقتىق جاستار وداعى كوميتەتى جاستاردىڭ جۇمىستانۋىنا، شارۋاشىلىق قۇرۋىنا بەلسەنە تۇعىر ازىرلەپ بەردى، 2015 ـ جىلى ”كاريفۋر ەگىنشى ـ مالشىلاردى تەحنيكالىق شەبەرلىككە باۋلۋ جانە شارۋاشىلىق قۇرۋىن سۇيەمەلدەۋ“ ينجەنەرياسىن ەنگىزىپ، جيىنى 4 ميلليون 250 مىڭ يۋان قاراجات تاراتىپ، قارجى ارقىلى كومەكتەسۋ ـ سۇيەمەلدەۋ، تەحنيكالىق شەبەرلىككە باۋلۋ سياقتى تاسىلدەر ارقىلى توپ ـ توپ جاستاردى شارۋاشىلىق قۇرىپ بايۋدىڭ داڭعىل جولىنا باستادى.

”شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ تاماشا تۇرمىسى ’زورلىقپەن ەگىلەككە سالدى‘ دەگەن وسەك ـ اياڭىنىڭ كۇلىن كوككە ۇشىرادى! شىندىقتا تالاس جوق، مەيلى امەريكاداعى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەر ويدارىنان قانداي وسەك ـ اياڭ ويدىرىپ شىعارسا دا، شينجياڭنىڭ ٴار ۇلت حالقىنىڭ باقىتتى تۇرمىسىن ىلگەرىلەتۋ ٴۇشىن ىستەگەن وراسان زور قۇلشىنىستارى مەن قولعا كەلتىرگەن زور جەتىستىكتەرىن تەرىسكە شىعارا المايدى جانە جويا المايدى“، ـ دەدى قاراماي قالالىق حالىق قۇرىلتايى تۇراقتى كوميتەتى ۇلت، ٴدىن، چياۋمين ىستەرى قىزمەت كوميتەتىنىڭ مەڭگەرۋشىسى ٴدىلشات كەكتەنە. ول مىنالاردى ٴبىلدىردى: شينجياڭ باستان ـ اياق ەگىلەكپەن جۇمىستانۋدى جەبەۋدى ەڭ ۇلكەن حالىق تۇرمىسى ينجەنەرياسى، حالىق قالاۋى ينجەنەرياسى، نەگىزدىك ينجەنەريا ەتتى، ٴار دارەجەلى پارتكومدار مەن ۇكىمەتتەر پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ شەشىمدەرى مەن ورنالاستىرۋىن باتىل دايەكتىلەندىرىپ، جۇمىستاندىرۋدى جەبەۋدى ويداعىداي مىقتى يگەرۋدى حالىق تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتۋدەگى جانە جاقسارتۋداعى ماڭىزدى الدى ٴزورۇس ەتتى، بۇقارانىڭ تابىس سەزىمى، باقىت سەزىمى ۇزدىكسىز كۇشەيدى.

”امەريكاداعى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەر جۇڭگونىڭ ورلەۋىنە كۇيە جاعۋ، ەلىمىزدەگى ۇلتتار قاتىناسىنا ىرىتكى سالۋ، جۇڭگونىڭ دامۋىنا كەدەرگى بولۋ ٴۇشىن قاساقانا ەل ـ جۇرتتى الجاستىرۋدا. ٴبىز دۇنيە ٴجۇزىنىڭ جەر ـ جەرىندەگى دوستاردىڭ شينجياڭعا كەلۋىن، بۇل ارادا ٴار ۇلت حالقىنىڭ ەگىلەكشىلدىكپەن بايىعان شىنايى باقىت كۇلكىسىن كوزدەرىمەن كورۋىن قارسى الامىز“. اڭگىمە ماجىلىسىندە ٴدوربىلجىن اۋدانى شاڭحۋ قالاشىق پارتكومىنىڭ مۇشەسى، ۇگىت القاسى ٴمۇنيرا بولاتقان: ۇكىمەتتىڭ قولدانعان جۇمىستاندىرۋعا كومەكتەسۋ، سۇيەمەلدەۋ شارالارى باستان ـ اياق ەرىكتى بولۋدى العى شارت ەتىپ كەلەدى، ايتىلمىس ”زورلىقپەن ەگىلەككە سالۋ“ مۇلدە ٴومىر سۇرگەن ەمەس، ـ دەدى.

قاشقار داشۋەسى، شينجياڭ مەديتسينا داشۋەسى اشقان اڭگىمە ماجىلىستە وقىتۋشى ـ وقۋشىلار ۋاكىلدەرى جاپپاي مىنانى ٴبىلدىردى: شينجياڭنىڭ ەگىلەكپەن جۇمىستانۋدى قامتاماسىز ەتۋ ساياساتى مەن ونىڭ اماليەتى جۇڭگونىڭ نەگىزگى زاڭىنىڭ رۋحىنا ۇيلەسەدى، حالىقارالىق ەڭبەكشىلەر جانە ادامدىق ۇقىق ولشەمىنە ۇيلەسەدى، شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ تاماشا تۇرمىس كەشىرۋ كۇشتى تىلەگىنە، حالىق تۇرمىسىن پايدا جەتكىزۋگە، حالىق قالاۋىنان شىعۋعا، حالىقتىڭ كوڭىلىن تابۋعا ٴتيىپتى دە ۇيلەسەدى. شينجياڭعا ساياتىن ماسەلەدە قاسكۇنەمدىك ويدا بولعان، قارالاعان بارلىق پاسىق قىلىقتار تۇبىندە ناتيجەسىز قالا بەرەدى! شينجياڭعا ساياتىن ماسەلەدەن پايدالانىپ ساياسي ويىنمەن اينالىسقان، جۇڭگونىڭ ىشكى ىسىنە كيلىككەن ٴارقانداي ارەكەت تۇبىندە، ٴسوز جوق، جەڭىلىسپەن تىنادى!

(باسى 1 ـ بەتتە)

نۇرلان ٴابىلماجىن بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: پارتيا 19 ـ كەزەكتى ورتالىق كوميتەتىنىڭ التىنشى جالپى ٴماجىلىسى پارتيانىڭ 100 جىلدىق كۇرەسىنىڭ كەلەلى تابىستارى مەن تاريحي تاجىريبەلەرىن جاپپاي قورىتىندىلاعان، بەلەستىك ماڭگە يە ماڭىزدى ٴماجىلىس. جالپى ماجىلىستە ماقۇلدانعان «جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسى ورتالىق كوميتەتىنىڭ پارتيانىڭ 100 جىلدىق كۇرەسىنىڭ كەلەلى تابىستارى مەن تاريحي تاجىريبەلەرى تۋرالى قارارى»، ٴسوز جوق، بۇكىل پارتيانىڭ يدەياسىن بىرلىككە كەلتىرىپ، ەرىك ـ جىگەردى بىرلىككە كەلتىرىپ، ارەكەتتى بىرلىككە كەلتىرىپ، بۇكىل ەلدەگى ٴار ۇلت حالقىن ىنتىماقتاستىرىپ جانە باستاپ، جاڭا داۋىردە جۇڭگوشا سوتسياليزمگە تابانىدى بولۋدى جانە ونى دامىتۋدى ىلگەرىلەتۋدە كەلەلى ٴارى تەرەڭ ىقپال جاسايدى. پارتيا 19 ـ كەزەكتى ورتالىق كوميتەتىنىڭ التىنشى جالپى ٴماجىلىسىنىڭ كەلەلى ماڭىزىن جەتە تانىپ، ”ەكىنى تۇراقتاندىرۋدىڭ“ جاڭا داۋىردە پارتيا مەن مەملەكەت ىستەرىنىڭ دامۋى، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىنىڭ تاريحي ٴۇردىسىن ىلگەرىلەتۋ جونىنەن شەشۋشى ماڭىز الاتىندىعىن ىشكەرىلەي تانۋ كەرەك. يدەيا مەن ارەكەتتى جالپى ٴماجىلىستىڭ رۋحىمەن بىرلىككە كەلتىرىپ، ”ٴتورت تانىمدى“ كۇشەيتىپ، ”ٴتورت سەنىمدى“ بەكەمدەپ، ”ەكىنى قورعاۋدى“ ورىنداپ، ساياسي تۇجىرىمداۋ قابىلەتىن، ساياسي ٴتۇسىنۋ قابىلەتىن، ساياسي اتقارۋ قابىلەتىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتىپ، حالىق ساياسي كەڭەسىنىڭ بىرلىكساپ ۇيىمىندىق ابزال رولىن تولىق ساۋلەلەندىرىپ، وتاندى ٴسۇيۋ، شينجياڭدى ٴسۇيۋ، شينجياڭدى ورنىقتىرۋ، شينجياڭدى كوركەيتۋ ورتاق تانىمى مەن كۇشىن كەڭ كولەمدە ۇيىستىرىپ، جاڭا داۋىردەگى جۇڭگوشا سوتسياليستىك شينجياڭ قۇرۋعا تىڭ دا اناعۇرلىم زور ۇلەس قوسۋ كەرەك.

نۇرلان ٴابىلماجىن بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: پارتيانىڭ 100 جىلدىق كۇرەسىنىڭ كەلەلى تابىستارى مەن تاريحي تاجىريبەلەرىنىڭ كەلەلى ماڭىزىن تەرەڭ تانىپ، قورىتىندىلاپ، پارتيانىڭ 100 جىلدىق كۇرەسىنىڭ اۋەلگى ماقساتىن، بورىشىن جانە كەلەلى تابىستارىن تەرەڭ تانىپ، جۇڭگوشا سوتسياليزمنىڭ جاڭا داۋىردەگى تاريحي تابىستارى مەن تاريحي وزگەرىستەرىن تەرەڭ تانىپ، پارتيانىڭ 100 جىلدىق كۇرەسىنىڭ تاريحي ماڭىزى مەن تاريحي تاجىريبەلەرىن تەرەڭ تانىپ، تاريحتى اينا ەتىپ، بولاشاققا جول اشۋدىڭ ماڭىزدى تالابىن تەرەڭ تانىپ، جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسىنىڭ وتكەندە نە ٴۇشىن تابىسقا جەتكەندىگىن انىق كورە ٴبىلىپ، بولاشاقتا قايتكەندە ۇزدىكسىز تابىسقا جەتە الاتىندىعىن ايقىن ٴتۇسىنىپ، پارتياعا ىلەسۋ يدەيالىق سانالىلىعىن ارەكەت سانالىلىعىنا بەكەمدەپ، پارتيانىڭ 100 جىلدىق كۇرەسىنىڭ تاريحي بارىسىنان اقىل ـ پاراسات جانە كۇش ـ قۋات قابىلداپ، جاڭا ەمتيحان تاپسىرۋ جولىندا ساياسي كەڭەستىڭ تىڭ بەينەسىن ايگىلەۋ كەرەك.

نۇرلان ٴابىلماجىن مىنانى تالاپ ەتتى: تۇتاس رايوننىڭ ساياسي كەڭەس جۇيەسى اۆتونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ ورنالاستىرۋى، تالابى بويىنشا جالپى ٴماجىلىستىڭ رۋحىن ۇيرەنۋ، ۇگىتتەۋ، ۇگىت لەكسيا جاساۋ، باۋلۋ، جالپىلاستىرۋ، زەرتتەۋ ـ تالقىلاۋ سياقتى قيمىلداردى ىسكەرلەي ويداعىداي ورىستەتىپ، تۇتاس رايوننىڭ ساياسي كەڭەس جۇيەسىندە ۇيرەنۋ، دايەكتىلەندىرۋ قىزۋ ورلەۋىن كوتەرۋ كەرەك. باستاماشىلدىقپەن ۇيرەنىپ، جالپى ٴماجىلىس رۋحىن وي ـ ساناعا ۇيالاتىپ، ٴىس ـ ارەكەتتە ايگىلەپ، جالپى ٴماجىلىس رۋحىن ساياسي كەڭەس قىزمەتىنىڭ جوعارى ساپالى دامۋىن ىلگەرىلەتەتىن جاسامپاز شارالارعا شىن مانىندە اينالدىرۋ كەرەك. نازاردى جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ شينجياڭدى جونگە سالۋ جالپى جوباسىن تولىق، دالمە ـ ٴدال دايەكتىلەندىرۋگە شوعىرلاندىرىپ، قوعام ورنىقتىلىعى مەن بايانىدى تىنىشتىق باس نىساناسىن مىقتاپ يگەرىپ، ۇكىمەت ىسىنە اقىل ـ كەڭەس بەرۋ جانە ورتاق تانىم ۇيىستىرۋ ساپاسى مەن دەڭگەيىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتىپ، پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ شەشىمدەرىنىڭ، ورنالاستىرۋلارىنىڭ تياناقتانىپ تامىر تارتۋىن ىلگەرىلەتىپ، پارتيا 20 ـ قۇرىلتايىنىڭ جەڭىسپەن اشىلۋىن ۇزدىك ناتيجەمەن قارسى الۋ كەرەك.

اۆتونوميالى رايون ”زورلىقپەن ەگىلەككە سالدى“ دەگەنگە تويتارىس بەرۋ ارناۋلى اقپار جاريالاۋ ٴماجىلىسىن اشتى

تاماشا تۇرمىس ارقىلى جات نيەتتى ادامداردىڭ بەتىن جەر قىلامىز

انار بولات / شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى **فان چيۋشيان** 11 ـ ايدىڭ 29 ـ كۇنى ۇرىمجىدەن حابارلايدى. شينجياڭ ۇيعۇر اۆتونوميالى رايونى 11 ـ ايدىڭ 29 ـ كۇنى ”زورلىقپەن ەگىلەككە سالدى“ دەگەنگە تويتارىس بەرۋ ارناۋلى اقپار جاريالاۋ ٴماجىلىسىن اشىپ، مامان، وقىمىستىلاردى، قاتىستى قوعامنىڭ جاۋاپتىلارىن جانە ماقتا كاسىپ سالاسىمەن شۇعىلدانۋشىلار قاتارلىلاردى ۇسىنىس ەتىپ، ەگىلەك ارقىلى تاماشا تۇرمىس كەشىرگەن حيكايالاردى بايانداۋ ارقىلى امەريكاداعى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەر ويدان قۇراستىرعان ”زورلىقپەن ەگىلەككە سالدى“ دەگەن وسەك ـ اياڭعا، ساندىراققا پارمەندى تويتارىس بەردى.

”ٴبىز ٴوزىمىزدىڭ جەرىمىزدى ەگىپ، ٴوزىمىزگە كىرىس كىرگىزىپ وتىرمىز، قايدان كەلگەن ’زورلىق‘ بولسىن؟“، ـ دەدى ياركەن اۋدانى سورتتى تۇقىم الاڭىنىڭ ورىنباسار باستىعى ابدۇرەيىم ابدۇراحمان، ـ ”ٴبىز، ٴسوز جوق، باقىتتى تۇرمىس كەشىرىپ، فاكت ارقىلى ٴبىر جات نيەتتى ادامداردىڭ بەتىن جەر قىلامىز!“.

ماقتا ەگۋ ارقىلى اقسۋ قالاسى قاراتال قالاشىعىنىڭ ماقتاشىسى تۇنياز ياسىن وتباسى 140 شارشى مەتىرلىك ۇلكەن ۇيگە كوشىپ كىردى، ونىڭ ۇستىنە عيماراتتان ٴبىر ٴۇي، ٴبىر جەڭىل اۆتوكولىك ساتىپ الدى. مۇنان سىرت، جيعان ـ تەرگەنىمەن 350 باس قويىپ ساتىپ الدى. ”ٴبىز بايىدىق، شينجياڭ سىندى وسىناۋ ىرىستى القاپتىڭ شينجياڭ ماقتاسىن جەتىلدىرگەندىگىنە شىن نيەتىممەن العىس ايتامىن“، ـ دەپ ٴسوزىن ساباقتاعان تۇنياز: شينجياڭنىڭ اپپاق ماقتاسى امەريكاداعى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەردىڭ لاس سۋ شاشۋىمەن بىلعانىپ قالمايدى، ـ دەدى.

”قىستاقتاعىلاردىڭ بارلىعى ماعان قىزىعا قارايدى“. اقتاۋ اۋدانىنان كەلگەن مامەتىرەيىم ناسىردين كەزىندە ىشى قالاسىندا جۇمىس ىستەگەن، سول جەردە ۇيرەنگەن تەحنيكاسىنان پايدالانىپ، ۇكىمەتتىڭ كومەگىندە اۋىل شارۋاشىلىعىنا پايدالانىلاتىن 3 دوڭگەلەكتى ەلەكتر سيكل قۇراستىرۋ سەرىكتەستىگىن اشىپ، قىستاقتاعى بايۋ باستاماشىسىنا اينالعان. مامەتىرەيىم بىلاي دەدى: جەجياڭدا جۇمىس ىستەگەن كەزىمدە شەتەلدىكتەردىڭ دە سول جەردە جۇمىس ىستەپ جاتقانىن كورگەنمىن، سوندا ولار دا زورلىقپەن جۇرگەن بولا ما؟.

شينجياڭداعى ٴار ۇلت بۇقاراسى كۇننىڭ شۋلەن شۋاعى استىندا ابىرويمەن ەگىلەك ەتۋدە، ولار ٴوز ەركىمەن جۇمىستانىپ، ٴوز تالعامدارى بويىنشا جۇمىس تاڭداعان، ٴتۇرلى ۇقىق ـ مۇددەلەرى زاڭنىڭ قورعاۋىندا يە. اتۇش قالاسى ازاق اۋىلى تىجەن قىستاعىنداعى جۇما مەشىتىنىڭ حاتيبى ابدۇرەشيت ابلەي مەن سەسترا ايەلىنىڭ ٴبىر سۇيكىمدى قىزى بار، مەشىتتىڭ جۇمىستارىن ىستەۋدەن تىس، ول قىستاقتان اسحانا، ماي دۇكەنىن اشقان، ونىڭ ۇستىنە ٴجۇزىم مەن ٴانجۇر ەگىپ، جىلىنا 60 مىڭ يۋاننان استام كىرىس كىرگىزەدى. ول بىلاي دەدى: الدىمىزدا تاماشا تۇرمىس جاراتۋدىڭ ٴتۇرلى ورايى تۇر، ونى ٴوزىمىز كەرەك قىلماساق، بىرەۋدىڭ زورلاۋىنىڭ قاجەتى بار ما؟ كىم مۇنداي وتىرىككە سەنەدى ەكەن، سونىڭ ناعىز اقىماق بولعانى.

ٴانۋار ازات كوپ جىلدان بەرى كوز بايلاۋ ونەرىمەن اينالىسىپ، ٴبىر مادەنيەت تاراتۋ سەرىكتەستىگىن قۇرعان. ول: ”مەنى وسى كۇنگە جەتكىزگەن پارتيانىڭ ابزال ساياساتى“، ـ دەيدى.

اقپار جاريالاۋ ٴماجىلىسىنىڭ باسقارۋشىسى حۋ جيجۇن مىنالاردى ٴبىلدىردى: حالىقارالىق ەڭبەكشىلەر ۇيىمى ٴارقايسى مۇشە ەلدىڭ ارت ـ ارتىنان ٴبىر قىدىرۋ شارت جاساۋىن ىلگەرىلەتتى. مۇندا «1930 ـ جىلعى زورلىقپەن ەگىلەككە سالۋ شارتىندا (29 ـ ٴنومىرلى)» بىلاي دەپ ايقىن بەلگىلەنگەن: ”زورلىقپەن ەگىلەككە سالۋ“ دەگەنىمىز ”ٴارقانداي جازالاۋمەن قوقاي كورسەتىپ، ٴارقانداي ادامدى ٴوز قالاۋىنان تىس بارلىق ەگىلەكپەن نەمەسە قىزمەت وتەۋمەن شۇعىلدانۋعا زورلاۋ“ دەلىنگەن. وسى انىقتامادا نەگىزىنەن ”ٴارقانداي جازالاۋمەن قوقاي كورسەتۋ“، ”ٴوز قالاۋىنان تىس“، ”وبيەكتىگە شەك قويماۋ“ سىندى 3 فاكتور قامتىلعان. «1930 ـ جىلعى زورلىقپەن ەگىلەككە سالۋ شارتىنىڭ 2014 ـ جىلعى كەلىسىمىندە» ەگىلەككۇشكە يە بولۋ ماقساتىنداعى ادام ساۋدالاپ تاسۋ دا زورلىقپەن ەگىلەككە سالۋعا جاتادى دەپ اناعۇرلىم ايقىندالعان. وسىدان ـ اق ”زورلىقپەن ەگىلەككە سالۋدىڭ“ ٴومىر سۇرگەن ـ سۇرمەگەندىگىنە تۇجىرىم جاساۋدا حالىقارالىق قوعامنىڭ ايقىن انىقتاماسى جانە قاتاڭ ولشەمىنە بويسۇنۋ كەرەكتىگىن، الدەقانداي بىرەۋلەردىڭ وتىرىكتى سىقپىرتۋى نەمەسە كەيبىر ايتىلمىس ادامدىق ۇقىق قورعاۋشىلاردىڭ سۋبەكتيۆ جوراماللى بويىنشا بەلگىلەنبەيتىندىگىن كورۋگە بولادى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

جاقىنعى مەرزىمدەگى ينجەنەرياداعى، باستىسى، قالا اۋماعىنىڭ ەكولوگياسى قالپىنا كەلتىرىلەتىن بولىپ، 2 جىل ىشىندە اياقتاۋ جوسپارلانعان. ”جاقىنعى مەرزىمدەگى ينجەنەريا بىلتىر 5 ـ ايدا قۇرىلىس جۇرگىزگەنىنەن باستاپ، بيىل 5 ـ ايعا دەيىن العاشقى جىلعى 5 بەلگى بولىگىنىڭ قۇرىلىسى نەگىزىنەن تاپسىرىپ بەرىلدى ٴارى قالا تۇرعىندارىنا اشىلدى. قازىر ٴبىز ەكىنشى جىلدىق قۇرىلىس مىندەتىن جەدەل ىلگەرىلەتۋدەمىز“، ـ دەدى دۇڭ سۇجيان.

”ادەتتە قالانى جونگە سالۋ نىسانى تۇگەلدەي ’ٴوز الدىنا شايقاس جاسايدى‘، ماسەلەن، ەكولوگيالىق نىسان كىلەڭ ەكولوگيانى قالپىنا كەلتىرۋ، لاشىقتى اۋماقتاردى جاڭالاۋ نىسانى كىلەڭ ۇيلەردى جاڭالاۋ بولعاندىقتان، قالا بايلىقتارىن ٴبىر تۇتاس جوسپارلاپ، بىردەي ٴمان بەرۋ قيىن بولاتىن، سونىمەن قايتالاما قۇرىلىس جۇرگىزۋ، بايلىقتى ىسىراپ ەتۋ سياقتى ماسەلەلەر تۋىنداياتىن“، ـ دەدى دۇڭ سۇجيان.

قۇمىل وزەنى ەكولوگياسىن قالپىنا كەلتىرۋ ينجەنەرياسىندا ەكولوگيانى قالپىنا كەلتىرۋ، مادەنيەت قۇرىلىسى، لاشىقتى اۋماقتاردى جاڭالاۋ، جول قۇرىلىسى سياقتى قىزمەتتەر ٴبىر تۇلعالاندىرىلا جوسپارلانىپ، ٴبىر تۇلعالاندىرىلا سالىنىپ، ٴبىر وزەندى وڭالتۋ ارقىلى ٴبىر قالانىڭ قوعامدىق جاقتان جالپىلىق جونگە سالىنۋىنا قوزعاۋشىلىق ەتتى.

”جاقىنعى مەرزىمدىك ينجەنەريانىڭ جارتىسى عانا اياقتالعانىمەن، ناتيجەسى كورىنە باستادى، بيىل قۇمىل وزەنىنىڭ اعىن مولشەرى ارتتى“، ـ دەدى دۇڭ سۇجيان. جوبا بويىنشا ينجەنەريا اياقتالعاننان كەيىن، قۇمىل قالاسىنىڭ جاسىل جەرى تىعىزدىعى 2157 مۋ كوبەيىپ، قۇمىل وزەنىنىڭ ەكولوگياسىن قالپىنا كەلتىرۋ ينجەنەرياسى كولەمىندەگى جاسىلداندىرۋ سالىستىرماسى اسىلعى 18%تەن 78%كە جوعارىلايدى.

”بۇرىن قۇمىل وزەنىنىڭ ەكى جاعالاۋى تولى تاسقان لاشىقتى اۋماقتار ەدى، وسى رەت ٴبىز جاعالاۋداعى لاشىقتى اۋماقتاردى جاڭارتىپ، سالىستىرما بويىنشا ٴۇيدى شاعىپ، اۋىستىرىپ، 10 مىڭعا جۋىق وتباسىنىڭ تۇرعىندارىن ورنالاستىرىپ، ولاردىڭ تۇرمىس شارت ـ جاعدايىن جاقسارتتىق“، ـ دەدى دۇڭ سۇجيان.

اسىلعى لاشىقتى اۋماقتىڭ تۇرعىنى جاۋ فۋنيان يگىلىككە كەنەلۋشىلەردىڭ ٴبىرى. 2019 ـ جىلى 8 ـ ايدا ونىڭ ٴوزى سالىپ العان ٴۇيى بيىك عيماراتتاعى ۇيگە اۋىستىرىلدى. ”بۇرىن بىرەۋلەر ٴۇيدىڭ قولاپ كەتۋىنەن الاڭداپ، تۇبەسىن نەمەسە ارتقى داۋالىن تىرەپ قويۋشى ەدى؛ قىستىگۇنى كوشە كوك مۇز بولىپ، جازعىتۇرىم ەرىگەندە كەرپىشتەردى باسىپ ارەڭ جۇرەتىنبىز؛ دارەتحاناسى دا قۇرعاق دارەتحانا بولعاندىقتان، لاس تا ساسىق ەدى. قازىرگى تۇرمىسىمىزداعى وزگەرىس، راسىندا، اسا زور، ناعىز قالالىق بولدىق!“، ـ دەدى جاۋ فۋنيان.

11 ـ ايدىڭ 27 ـ كۇنى قۇمىل قالاسىنداعى كوپتەگەن تۇرعىندار زوگوڭ مادەنيەت باقشاسىنا كەلىپ، اپتا سوڭىنداعى دەمالىستارىن كوڭىلدى وتكىزدى. زوگوڭ مادەنيەت باقشاسى قۇمىل وزەنىنىڭ ەكولوگياسىن قالپىنا كەلتىرۋ ينجەنەرياسىندا سايكەستى سالىنعان قۇمىل تاريحي مادەنيەت تاقىرىپتىق ساياباعىنىڭ ماڭىزدى قۇرامداس بولىگى. ”زوگوڭ مادەنيەت باقشاسى زو زۇڭتاڭنىڭ شينجياڭدى قايتارىپ العاندىعىن ەسكە ٴتۇسىرۋ ٴۇشىن سالىنعان، ول قالانىڭ مادەنيەت مايەگىن مولايتۋمەن بىرگە، وتانشىلدىق تاربيە بازاسى ەسەپتەلەدى“، ـ دەدى دۇڭ سۇجيان.

مۇنان تىس، قۇمىل وزەنىنىڭ ەكولوگياسىن قالپىنا كەلتىرۋ ينجەنەرياسى تاعى جاعالاۋداعى جولداردى جاڭارتىپ، تۇيىق جولداردى اشىپ، بەلگىلى دەڭگەيدە قالانىڭ قاتىناسىن دا جاقسارتتى. ”بارعان سايىن كوپ ساياحاتشىلار مەن قالا تۇرعىندارى وسىندا سەرگىپ، سەرۋەندەۋگە كەلىپ، قۇمىل وزەنىنىڭ جاعالاۋىنداعى ساۋدانىڭ دامۋىنا دا قوزعاۋشىلىق ەتتى“، ـ دەدى دۇڭ سۇجيان.

”پارتيا 19 ـ كەزەكتى ورتالىق كوميتەتىنىڭ التىنشى جالپى ٴماجىلىسى حالىقتى بارىنەن جوعارى قويۋعا تابانىدى بولۋدى العا قويدى. قۇمىل وزەنى ەكولوگياسىن قالپىنا كەلتىرۋ ينجەنەرياسى حالىققا جاسىل جاملىعىن قايتارىپ، حالىقتى باقىتقا كەنەلتتى، ٴبىر جۇمىسپەن ٴبىرتالاي ٴىس تىندىرۋدى، كوپ جاقتىڭ بىردەي يگىلىككە كەنەلۋىن جۇزەگە اسىردى، مىنە بۇل وسى ۇستانىمنىڭ ايگىلەنۋى بولىپ تابىلادى“، ـ دەدى دۇڭ سۇجيان. وسى ينجەنەريا جاقىنعى مەرزىمدىك قالا اۋماعىن جاڭالاۋ مىندەتىنەن اياقتاعاننان كەيىن، ۇزدىكسىز سولتۇستىككە قاراي ۇزارتىلىپ، وڭتۇستىككە قاراي كەڭەيتىلىپ، ەڭ سوڭىندا سولتۇستىكتە تيانشانعا، وڭتۇستىكتە قۇمدى شولگە تۇتاستىرۋ نىساناسىن جۇزەگە اسىرادى.

مەكەن ـ جايىمىز: ٴۇرىمجى قالاسى حۇڭشيۋان سولتۇستىك جولى 500 ـ ٴنومىر، تاراتۋ ورتالىعى: 5593062، جارناما باسقارماسى: 5593341 پوچتا ٴنومىرى: 830028، ايلىق باعاسى 19 يۋان، جىلدىق باعاسى 228 يۋان